

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM 'FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND'

Fort beleeft opmerkelijke jaren

Terugkijkend op 2002 en vooruitlopend op 2003 kan gezegd worden dat het Fort aan den Hoek van Holland opmerkelijke jaren beleeft. Absoluut hoogtepunt in 2002 was de opening van de ziekenafdeling door Jan Franssen, de Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland. De laatste dag van het jaar bracht nog een verrassing. Het Fort kreeg namelijk het bericht dat het zich voortaan Geregistreerd Museum mag noemen. En direct aan het begin van januari werd het fort de 2e prijs toegekend in de strijd om de Zuid-Hollandse Museumprijs.

Eerst even terug naar het bezoek van Franssen. Hij roemde het museum: 'Wij vinden het als provincie vooral heel bijzonder dat hier in het fort het kabinet De Geer in mei 1940 de laatste vergadering op Nederlandse bodem hield.' Franssen sprak zijn bewondering uit voor de grote groep vrijwilligers die het Fort van de ondergang heeft weten te redden en er een museum van naam van heeft weten te maken. De ziekenafdeling is overigens een spraakmakend onderdeel van het museum geworden. De bezoekers kijken met verwondering naar die zieke soldaat die onderzocht wordt op schaamluis. Een buitengewoon realistische voorstelling...

Guards

Een groep van veteranen van de Welsh Guards kwam juist die dag naar het kerkhof van Hoek van Holland om de graven van hun gevallen kameraden te bezoeken. Dit bezoek maakte deel uit van de jaarlijkse Battlefield tour. De mannen werden uitgebreid ontvangen op het Fort waar met enig ceremonieel ook de

overdracht plaatsvond van een authentiek Guards uniform. Het meest bijzondere is dat er een berenmuts bij is. Deze mogen eigenlijk niet meer het land worden uitgevoerd, maar voor het Nederlands Kustverdedigingsmuseum werd graag een uitzondering gemaakt. De eer het uniform te onthullen was in handen gelegd van Kapitein Percival 'Dai' Tilly. Hij was de enige van de grote

groep veteranen die in mei 1940 daadwerkelijk in Hoek van Holland was. 'We came and we went', was het enige wat hij erover kon vertellen. Ja, Hotel America. Dat had hij nog gezien destijds. Van het Fort aan den Hoek van Holland kon hij zich niets meer herinneren. Maar na afloop van de ceremonie had hij nog wel iets bijzonders in petto. Bijna plechtig haalde Kapitein Tilly een grote envelop uit zijn zak. Daarin een brief gericht aan het Koninklijk Huis.

Want er was eigenlijk best wel iets uit 1940 wat hem zelfs in het geheugen gegrift stond: de belofte van Koningin Wilhelmina, die aan boord stapte van 'zijn' schip en die al degenen die hadden geholpen de Koninklijke Familie veilig naar Engeland te brengen, een onderscheiding toezegde. Helaas gooide Winston Churchill roet in het eten. De Prime Minister, zo schreef Tilly in zijn brief zei: 'They were only doing the job they were trained to do'. En dat zit al die Guards tot op de dag van vandaag niet lekker. Vandaar het plechtige verzoek alsnog die onderscheiding toe te kennen. Het verhaal van Kapitein Tilly voegt weer iets toe aan de geschiedenis van dat unieke monument, dat als Nederlands Kustverdedigings Museum onlosmakelijk deel uitmaakt van de Nederlandse historie.

Het is uniek dat het museum nu de beschikking heeft over een authentiek Guards uniform met berenmuts. Foto: Nederlands Kustverdedigingsmuseum

Kapitein Tilly (l): 'We came en we went'. Foto: Nederlands Kustverdedigingsmuseum

Inhoud

2
Registratie voelt als beloning

Tweede prijs in de strijd om Zuid-Hollandse Museumprijs

3
Dankzij oud-huisarts Hut apotheek helemaal gevuld

4
Ziekenboeg telde vijf lokalen

Registratie voelt als beloning

De officiële status van Geregistreerd Museum, dat het Fort nu mag voeren, voelt toch wel een beetje als beloning voor het vele harde werken in de afgelopen dertien jaar. Donderdag 20 februari mocht voorzitter Wil Meier uit handen van de Zuid-Hollandse gedeputeerde Rinus Houtman het certificaat en het bijbehorende schildje in ontvangst nemen. Het fort is nu ook opgenomen in het Museumregister.

Het waren niet de minste musea die in het Rotterdams Wereld Museum het keurmerk kregen overhandigd. Behalve het fort waren dat het Wereld Museum zelf, het Goud-, Zilver- en Klokkenmuseum uit Schoonhoven, het Katwijks Museum, Museum Swaensteyn uit Voorburg, Het Gorcums Museum, het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum uit Den Haag, Galerij Prins Willem V uit Den Haag en Museum de Koperen Knop uit Hardinxveld-Giessendam. Fort-voorzitter Meier: 'Wij zijn er trots op in een rij te mogen staan met dergelijke bekende musea.' Alle vrijwilligers van het fort zijn duidelijk even trots op de status. Dat hebben ze toch maar mooi voor elkaar. Nog even een kleine terugblik: het Nederlands Kustverdedigingsmuseum werd officieel geopend op 1 september 1989. In de afgelopen dertien jaar heeft een grote groep vrijwilligers van wat eerst een 100 jaar oud en verwaarloosd fort was, een museum van naam gemaakt. Door de registratie kwalificeert het Fort zich, zoals de officiële omschrijving luidt, 'als een museum dat haar taken naar behoren vervult en dat haar verantwoordelijkheid als beheerder van het cultureel erfgoed serieus neemt'. Voor het publiek betekent het dat het erop kan rekenen dat eventuele schenkingen en bruiklenen deskundig worden beheerd en dat schenkingen blijvend ten goede komen aan de samenleving. Maar het betekent nog veel meer: er zijn

basisvoorzieningen voor het publiek, er lopen gekwalificeerde medewerkers rond, er is een beleidsplan en er wordt goed gezorgd voor de collectie. Collectiebeheerder Piet van Noort heeft de afgelopen jaren keihard gewerkt om elk onderdeel van de collectie te registreren. 'Alles staat nu helemaal op papier. Het was echt een heidense klus', verzucht het bestuurslid, dat dagelijks in het fort te vinden is.

Het keurmerk werd in Rotterdam overhandigd. Foto: WHK/

Tweede prijs in de strijd om Zuid-Hollandse Museumprijs

Natuurlijk, alle vrijwilligers van het fort hadden diep in hun hart dolgraag de Zuid-Hollandse Museumprijs in de wacht willen slepen. Het werd echter een eervolle vermelding. En daar is iedereen toch ook buitengewoon blij mee. 'Het zegt toch wel wat over ons museum', zegt voorzitter Wil Meier, wijzend op de ingelijste oorkonde die een prominente plaats heeft gekregen in de bar.

De prijs ging nu naar Openluchtmuseum De Duinhuisjes in Rockanje. Fort-bestuurslid Dick Ruis: 'Bert Henrion Verpoorten

Wil Meier neemt met trots de oorkonde in ontvangst. Foto: Nederlands Kustverdedigingsmuseum

heeft namens het bestuur van De Duinhuisjes alle Fort-vrijwilligers uitgenodigd voor een rondleiding. Een geweldige geste!', Zuid-Holland kent totaal 220 musea. 'Tien daarvan waren genomineerd voor de Zuid-Hollandse Museumprijs', zegt Judith Tegelaers, die in haar functie van algemeen museumconsulent van het Erfgoedhuis Zuid-Holland deel uitmaakte van de jury. 'Uit die tien hebben wij er weer drie geselecteerd.' De prijs is vorig jaar ingesteld door de Vereniging van Musea in Zuid-Holland en wordt tweejaarlijks toegekend aan een museum, dat zich volgens een jury van deskundigen onderscheidt op verschillende fronten. 'Nee, we zeggen niet waar het precies om gaat', zegt Judith Tegelaers. 'In grote lijnen kun je zeggen dat de jury heeft gekeken naar de manier waarop de teksten zijn aangebracht, naar de werkwijze van de rondleiders. Ook de kant van de bedrijfsvoering is onder de loep genomen. Verder hebben we een gesprek gevoerd met een contactpersoon.' Het geld is afkomstig van de Vrienden van de Vereniging van

Dankzij oud-huisarts Hut apotheek helemaal gevuld

Dr. Alfred Hut kijkt zelf met enige verwondering naar alle spullen die in de apotheek van het Fort aan den Hoek van Holland staan. 'Kijk', wijst hij. 'Dit is een echt uniek museumstuk. Jammer dat de spiegel kapot is, maar ze kunnen 'm hier ongetwijfeld weer repareren.' Het gaat om een voorhoofdslamp uit oorlogstijd. Deze kon via een stop aangesloten worden op een vrachtwagen. Koplamp eruit, stop erin. De operateur keek via twee gaatjes door de verlichte spiegel. 'Deze operatielamp die ter velde gebruikt werd, komt in de vitrine te staan', weet dr. Hut.

De vitrine is onderdeel van de ziekenboeg die in het Nederlands Kustverdedigingsmuseum, gevestigd in het fort, weer in oude staat is teruggebracht. 'We hebben de sfeer uit 1920 weer helemaal teruggebracht', vertelt dr. Hut. 'Piet Hokke van het museum heeft de tekening gemaakt en de museale technische dienst zorgt voor de uitvoering.' De inrichting van de onderzoekskamer/apotheek komt volledig uit de praktijk van dr. Hut. Hij is alweer 12 jaar geleden -op 15 september 1990- om gezondheidsredenen gestopt -'ik wou dat ik vandaag weer kon beginnen'- en heeft precies tien jaar geleden de hele inventaris van zijn praktijkruimte aan het fort geschonken. 'Officieel heb ik de praktijk op 1 juli 1992 gesloten.' Destijds -we praten over 1 oktober 1966- begon Hut in Hoek van Holland als apotheekhoudende huisarts. In de dozen vol spullen, die hij had geschonken aan het museum, kwamen vele verrassingen naar boven uit die beginperiode. 'Kijk', zegt hij, wijzend op een curieus voorwerp. 'Hiermee maakte je zepillen. Dat deed overigens mijn echtgenote.' In de museumkamer staat prominent een onderzoeksbank opgesteld, compleet met beugels voor de benen. 'Beugels dokter? Er zaten toch alleen mannen in het fort?' Wat blijkt? De beugels waren bijzonder handig om wonden te behandelen aan de mannenbenen. Dr. Hut trekt een tafeltje met wielletjes erbij. Daaraan hangt een kist vol verband. 'Die kon ik er zo bij trekken. Dan hoefde ik niet telkens heen en weer te lopen.' Het mag duidelijk zijn: ook de bank en de tafel met wielletjes komen uit de praktijk van dr. Hut, net als de kastjes die aan de muur zijn opgehangen. Achter de glazen ruiten liggen de instrumenten, die ook een militair arts moet hebben gebruikt. De dokter heeft er dozen vol van aan het museum geschonken. 'Je kunt de instrumenten ook dumpen en dan krijg je voor zo'n doos met instrumenten 2,5 euro, terwijl de nieuwwaarde 250 euro is. Dat spul gaat dan naar de Derde Wereld. Ja, ik ben er inderdaad heel content mee dat alles nu een plaats in het museum heeft gekregen.' De instrumenten hebben overigens een eeuwigheidswaarde. 'Het is allemaal roestvrij staal.' Hij geeft een demonstratie. 'Dit is een klem. Daarmee pak je', ondertussen de klem op zijn hand zettend, 'op deze manier iets vast.' Uit zijn studentenperiode dateert nog de snijdoos met lancetten. 'Ik ben ook drie jaar assistent op de snijzaal geweest.' Een andere doos zit vol telpipetten. Daartussen zweeft weer een leeg pillendoosje. 'O ja, ik weet wat hierin zit. Ampullen!' is zijn eerste reactie bij het zien van een rood doosje, dat ergens in de kast ligt. Ook staat er een originele dokterstas. 'Het is eigenlijk mijn oude verlostas', weet dr. Hut.

Microscop

Het museum heeft nu ook de beschikking over een bijzondere microscoop. 'Daar heb ik tussen 1954 en 1965 in Groningen mijn studie mee gedaan. Het is een originele Carl Zeiss. Het is een oud model, maar mijn mede-studenten maakten er graag

gebruik van. Dan konden ze onder hun eigen microscoop niet zien, wat onder deze wel duidelijk in beeld te krijgen was.' De microscoop heeft een prominente plaats gekregen in de prachtige grote apothekerskast, die door Aad Mostert van het museum is vervaardigd. In de kast staan nu ook de bekende apothekerspotten.

Patiënt

Uiteraard moest er een patiënt op de onderzoekstafel komen. 'We brengen een onderzoek in beeld. Wat de patiënt mankeert?' Tja. Schaamluis... En hij ligt er wat dat betreft ook prominent bij... Rode koontjes bij de bezoekers, dokter? 'Tja...'. Het is overigens heel bewust dat dit onderzoek alle aandacht krijgt in de museale ziekenboeg. 'De militaire artsen werden met name geconfronteerd met hygiënefouten en seksuele aandoeningen. Voor zwaardere burgerverwondingen of voor operaties werden de militairen naar het hospitaal overgebracht.' Militaire artsen, zo weet dr. Hut, hadden het niet echt druk. 'Wat hadden ze te doen, net als hier, in zo'n fort vol met gezonde jongens? Als je wat mankeerde ging je niet in dienst. Al in de 15e eeuw werd daarom vastgelegd dat militaire artsen mochten bijwerken in burgerhospitelen.'

Dr. Hut heeft de voorhoofdslamp even opgezet. Foto: WHK/Ed Dewaerheij

Ziekenboek telde vijf lokalen

Er was in het Fort aan den Hoek van Holland in eerste instantie behoorlijk wat ruimte beschikbaar voor de zieken en gewonden en het verplegend personeel. Aan het eind van de 19e eeuw waren er in totaal vijf lokalen in de buitenring voor ingericht. Lokaal 76 was de apotheek en verbandkamer. De twee ziekenoppassers hadden de beschikking over lokaal 79. De echte verpleegkamers waren te vinden in de lokalen 77 en 80. Hier konden totaal 12 zieken worden verzorgd. En waren er veel zieken, dan kon in lokaal 82 nog eens zes man worden verpleegd. Fort-historicus Dirk Ruis heeft de geschiedenis boven water gehaald. Inmiddels is er een boekje over geschreven.

In oorlogstijd -en dan hebben we het over de Eerste Wereldoorlog- werd de ziekenboek bemand door één officier van gezondheid en 14 man lager personeel van de Militair Geneeskundige Dienst. Na de Eerste Wereldoorlog zat het Rijk behoorlijk krap bij kas. Er moest bezuinigd worden. Ook de Militair Geneeskundige Dienst ontkwam er niet aan. Een van de maatregelen was de inkrimping van het aantal militaire ziekenkamers. Zieke militairen moesten zoveel mogelijk in burgerziekenhuizen worden verpleegd.

In Hoek van Holland was er echter geen hospitaal en bleef de ziekenkamer gehandhaafd. Toch werden er wel beperkingen opgelegd. De ziekenkamer was vooral bedoeld voor soldaten die te ziek waren om naar een elders gevestigd ziekenhuis te worden overgebracht. Ook soldaten die maar een beetje ziek waren, mochten naar de ziekenboek. Verder moesten de militairen met acuut besmettelijke ziekten in het fort verpleegd worden. Waren er meer dan vijf patiënten dan moesten de ernstig zieken worden overgebracht naar het Militair Hospitaal in Den Haag. Tijdens de mobilisatie werd het fort weer volledig bemand. In de staf was een Officier van Gezondheid 1e Klasse opgenomen, die een sergeant en een soldaat van de Hospitaaltroepen onder zich had. Het fort viel onder de Positie Hoek van Holland. De positiecommandant en zijn vervanger waren officieren van de Koninklijke Marine.

Er maakten meerdere legeronderdelen deel uit van de Positie en die hadden elk hun eigen medisch personeel bij zich. Op 14 mei 1940 werd de ziekenboek door de Nederlandse militairen voor het laatst officieel gebruikt voor de verzorging van de gewonden die waren gevallen bij de inval van de Duitsers. De Duitsers hebben het fort in de Tweede Wereldoorlog gebruikt als telefooncentrale, militaire broodbakkerij en als een klein hospitaal voor de staf van de Marinekustenartillerie. Na de Tweede Wereldoorlog werd het fort gebruikt als telefooncentrale en Marinekazerne. De ziekenboek zou voor eeuwig leeg blijven.

Dr. Hut richt de apotheek in. Foto: WHK/Ed Dewaerheij

Slapen op strozakken en onder wollen dekens

Teruggaand in de tijd van het einde van de 19e eeuw en daarbij kijkend op de voorzieningenlijsten kun je je een beeld vormen van de manier waarop de zieken en gewonden werden ondergebracht in de ziekenlokalen.

Ze lagen op kribben met daarop een matras en een strozak. Natuurlijk waren er lakens en slopen voor de patiënten. En ze sliepen onder wollen dekens. Tot zover kun je je nog van alles voorstellen.

Hun kleding is ook wel iets waar je aan het begin van de 21ste eeuw nog wel mee uit de voeten kan: schoudermantels, hemden, sokken, onderbroeken, linnen pantalons, muilen.

Maar bij andere inventarisstukken krijgt het dagelijks leven toch een heel ander gezicht. Geen toilet maar een stilletje. Geen kraan met stromend water maar een wateremmer met drinknap.

Het ziekenvervoer is natuurlijk ook een verhaal apart. Dan praat je over veldbrancards. En over materiaal waarmee boerenwagens en karren geschikt gemaakt konden worden voor ziekenvervoer. Daarvoor bestonden speciale ijzeren veren met touwen en haken.

Patiënt werd gehuld in ziekenhuis kleding

De militairen die moesten worden opgenomen in de ziekenkamer moesten een heel ritueel ondergaan. Zoiets als je nu ziet op de televisie als iemand in bijvoorbeeld Amerika de bajes in moet.

Eerst moesten de mannen zich uitkleden en in bad. Hun eigen spullen moesten ze inleveren. Voor kostbare goederen kregen ze een ontvangstbewijs.

Na het bad werden ze in ziekenhuis kleding gehuld. Was je laag in rang -minder dan officier- dan mocht je eventueel je eigen ondergoed aanhouden. Daarvoor moest je dan wel toestemming hebben van de Chef.

En natuurlijk was er nog meer onderscheid. Kreeg een onderofficier of korporaal een ziekenhuisjas aan, dan werd op de linkermouw het onderscheidingsteken van zijn rang aangebracht. Dat was dan een chevron, model infanterie.

De wassvrouwen van het fort kregen een keer in de week -op zaterdag- de was uit de ziekenboek onder handen. Dat ging dan om de hemden, onderbroeken, sokken, handdoeken en zakdoeken, die uiteraard ook maar een keer in de week verschoond werden. Met lakens, slopen en pantalons moesten de heren het veertien dagen zien te doen. 'In geval van vervuiling' kon van de standaardregel afgeweken worden.

De strozakken, de kussens en de dekens werden gereinigd op 1 januari en op 1 juli. Om de vulling te kunnen vervangen werd 5 kilo stro beschikbaar gesteld.

Voor elke patiënt was er ook speciaal serviesgoed. Werd je opgenomen, dan kreeg je een eetpot of eetschaaltje van wit aardewerk, een bord, een kannetje of een kop en schotel, een waterpot, een lepel, een vork en een mes.

Wie een besmettelijke ziekte had -schurft of een geslachtsziekte- kreeg dezelfde goederen en kleding. Het was wel het oudste van

het oudste. Als het nodig mocht zijn, kon alles worden verbrand. De mannen kregen wel handdoeken in een andere kleur om besmetting van andere patiënten te voorkomen. Ook het eet- en drinkgerei week in kleur en vorm af. De voorwerpen werden gemerkt met een V van venerische ziekte of met de S van Schurft.

Overigens was er voor militairen met een besmettelijke ziekte -en dan hebben we het ook over cholera, tuberculose, tering en Engelse ziekte- een apart quarantainegebouwtje ingericht op het Fort terrein. Het gebouwtje was opgetrokken uit golfplaatijzer.

Geneesheer schreef ook sterke drank voor

De in de ziekenkamer opgenomen militairen bleven bij hun korps in betaling en onderhoud. Speciaal voor de patiënten moest er gezonde voeding in huis zijn. Vond de behandelend geneesheer het nodig dat er andere spijsen en dranken werden verstrekt dan werden die 'voor Rijksrekening' aangeschaft.

Op de voedingslijst voor de patiënten stonden koffie en thee, gort, vermicelli, tarwebloem en gedroogde appels, suiker, brood, stroop, beschuiten, bouillon en gerookt vlees.

In eerste instantie werd ook sterke drank op de standaard gezonde voedingsmiddelenlijst gezet. Dan had je het over rode wijn, bier en cognac. Helaas ging dat over in 1921. Het geloof in de heilzame werking van de nuttiging van alcohol, waaraan in 1889 nog zoveel waarde werd gehecht, was voorbij. Wijn en bier werden toen alleen nog op medisch voorschrift verstrekt. Het bleef voortaan bij thee en koffie. De thee kwam uit de Militaire apotheek en werd 's ochtends en 's avonds vers gezet.

De zieken kregen vier keer per dag een maaltijd. Ze begonnen 's morgens om 08.00 uur met brood met boter of margarine en thee met melk. Om 12.00 uur kregen ze rijst, gort of havermout met melk of karnemelk. Ook kon er boekweitgort of tarwemeel met karnemelk of griesmeel met melk op het menu staan.

De derde maaltijd volgde om 4 uur 's middags. Dan kreeg men gebraden vlees met aardappelen en groenten, erwten, bonen, gedroogde appels of stampot met vlees. Ook erwtensoep kon op het 4 uur menu staan.

Om 7 uur 's avonds was er nog een vierde maaltijd bestaande uit brood met boter of margarine en thee met melk.

Sommigen werden op dieet gezet. Die kregen dan rijst met bessensap, rijst met pruimen en vlees voor soep of bouillon. Ook kon het zijn dat je minder kreeg. Daarvoor waren speciale klassen. De patiënt kreeg dan een driekwart of een halve portie. Ook waren er diëten met of zonder brood.

Vaste grap over doodskist

De Militair Geneeskundige Dienst werd ook ingeschakeld als er een militair overleed. Het lijk moest worden gewassen en gekist. Voor het maken van kisten was er hout in huis. Er was precies uitgerekend wat er voor nodig was: 13,50 meter planken breed 0,28 m en dik 0,0025 meter en 40 spijkers.

Waren de kisten op, was er niet genoeg hout -er was gerekend op doodskistenhout voor 5% van de bezetting- dan mochten de militairen worden begraven in strozakken. Gewoonlijk stonden er op het fort overigens al een paar doodskisten klaar.

Tijdens de mobilisatie 1914-1918 maakte men gebruik van gewone civiele kisten; voor de manschappen eenvoudig en voor de onderofficieren en officieren een wat luxer model.

De aanwezige doodskisten vormden het onderdeel van een traditionele plagerij. Oud-gedienden joegen de rekruten daarmee behoorlijk angst aan. Ze vertelden dat 's nachts de kapotjassen

Er is van alles te vinden in de ziekenboeg. Foto: WHK/Ed Dewaerheij

van de nieuwelingen werden meegenomen om daarmee de maat van de doodskist te kunnen bepalen. De maat werd berekend, zo vertelden de oud-gedienden, door bij de lengte van de jas een zekere afstand op te tellen voor hoofd en benen.

Deze lugubere grap had zoveel succes, dat zij vele soldaten-generaties lang werd doorverteld.

Tweede prijs in de strijd om Zuid-Hollandse Museumprijs

Vervolg pagina 2

Musea in Zuid-Holland. 'Toen de vriendenclub werd opgeheven is het bedrag dat in kas zat, beschikbaar gesteld voor een prijs. We hebben zoveel geld gekregen dat we de prijs vijf keer kunnen uitreiken.' De jury bestond behalve uit Judith Tegelaers uit Ton Brandenburg, algemeen secretaris van de Raad voor Cultuur te Den Haag; voorzitter Annemarie Vels Heijn, directeur van de Nederlandse Museumvereniging te Amsterdam en Jan Anderson, lid van het bestuur van de Vereniging van Musea in Zuid-Holland. Naast het Fort en De Duinhuisjes was ook Museum Paul Tétar van Elven in Delft genomineerd. Ook het Delftse museum kreeg een eervolle vermelding. De hoofdprijs was een geldbedrag van 5.000 euro. 'We hadden het geld goed kunnen gebruiken', zegt Wil Meier, 'maar we gunnen het De Duinhuisjes van harte.'

Openingstijden

Het museum is voor individueel bezoek elk eerste weekend van de maand geopend op zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur en op zondag van 12.00 tot 16.00 uur.

Een rondwandeling duurt ongeveer twee uur. Met behulp van korte teksten krijgt men uitleg bij de exposities. Met een Museumgids (te koop voor 3 euro) in de hand krijgt men over de hele route door het Fort technische en achtergrondinformatie.

Toegangsprijzen

De toegangsprijs bedraagt voor volwassenen 4 euro; voor kinderen en houders van een 65+ kaart 2 euro. Kinderen tot 4 jaar en begunstigers hebben gratis toegang. De Museumjaarkaart is geldig.

Rondleidingen

Tijdens vakanties staan om 13.30 uur ervaren rondleiders klaar om u te begeleiden bij een complete rondleiding. Deelname kost 4 euro.

Voor groepen van minimaal 10 personen kunnen het hele jaar -behalve op zondag- rondleidingen worden georganiseerd. Voor een afspraak kan contact opgenomen worden met de coördinator rondleidingen, telefoon 0174-382898, fax 0174-310128 of via email info@forthvh.nl

De kosten voor deelname bedragen 4 euro per persoon; voor scholen geldt 2 euro per leerling of begeleider.

Bijeenkomsten

Voor groepen van particulieren, verenigingen of bedrijven kan, voor of na de rondleiding, in de ambiance van het Fort een bijeenkomst worden georganiseerd. Dat kan zijn een conferentie, een receptie, een reünie of een gezellig samenzijn.

Naast de koffie, drank- en/of cateringkosten bedragen de kosten voor deelname aan de rondleiding 4 euro per persoon.

Nadere informatie is verkrijgbaar bij de coördinator rondleidingen.

Begunstigers

Het Nederlands Kustverdedigingsmuseum Fort aan den Hoek van Holland wordt volledig door vrijwilligers in stand gehouden. Financieel is het Fort afhankelijk van entreegelden, subsidies, begunstigers en sponsors.

Men kan begunstiger worden door aanmelding bij het bestuur. De jaarlijkse bijdrage van tenminste 15 euro kan voldaan worden per acceptgiro. Met een eenmalige bijdrage van 250 euro wordt men 'Begunstiger voor het leven' met dezelfde rechten maar zonder de jaarlijkse betalingsplicht. De begunstiger ontvangt een begunstigerskaart, waarmee men gratis toegang heeft tot het museum tijdens de openstellingen. De begunstiger ontvangt de Fort Ordonnans.

Ook bedrijven kunnen sponsor worden. Men krijgt dan een naamsvermelding op het sponsorbord. De bestuurskamer is beschikbaar voor directiebijeenkomsten en het bedrijf krijgt gratis toegang tot het museum. De toegangskaart geldt voor twee personen per bezoek als het museum is opengesteld. Sponsors betalen een bijdrage van 150 euro per jaar.

Waar te vinden?

Het museum is gevestigd aan de Stationsweg te Hoek van Holland.

Per auto: E25 of E30/A20 naar Hoek van Holland en daar op de ANWB bewegwijzering de aanduiding 'Havens 1000' volgen. Tegenover of nabij de ingang is voldoende parkeergelegenheid.

Per trein: elk half uur vanaf Rotterdam naar NS station Hoek van Holland Haven of Strand.

Te voet: vanaf het station 10 minuten lopen langs de Berghaven en Stationsweg.

Per fiets: fietspaden vanaf Rotterdam en Den Haag.

Mindervaliden

Het Fort is voor een groot deel toegankelijk voor mindervaliden. Rolstoelen staan gereed bij de ingang.

Colofon

De Fort Ordonnans verschijnt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting Fort aan den Hoek van Holland.

Postbus 9, 3150 AA Hoek van Holland

Bezoekadres : Stationsweg 82

Telefoon : (0174) 38 28 98

Fax : (0174) 31 01 28

Internet/e-mail : www.forthvh.nl / info@forthvh.nl

Postgiro : 12 64 57

Redactie : Marijke Brabander

Layout : Drukgroep Maasland

Druk : Fort drukkerij Johan Koopmans en Willem van der Stap